

8. Společná zemědělská politika (CAP)

Zemědělská politika - obecně

- podpora domácího zemědělství všude na světě
- chudé státy většinou kvóty a cla na dovoz
- bohaté státy většinou garance vysokých stabilních cen zemědělských produktů
- počátky podpor v Evropě 20. a 30. léta 20. století

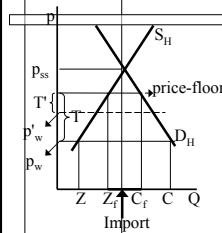
2

Počátky CAP, EU ovlivňuje nabídku

- zavedena 1962
- EU importérem zemědělských komodit
- založena na metodě price-floor (cenové prahy)
 - stanoveny minimální ceny zemědělských komodit
 - na úrovni 150% - 200% světových cen
 - zabezpečeno ovlivňováním S (importní cla a kvóty)

3

Price-floor v počátcích CAP

vnitřní ekonomika

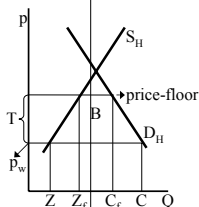
- p_{ss}
- volný obchod (cla = 0)
- p_w (světová cena), $M = C - Z$
- price-floor (cla = T)
- $p = \text{price-floor}$, $M = C_f - Z_f$

$\uparrow p_w$ na $p'_w \Rightarrow \downarrow T$ na T' \Rightarrow price-floor

politika price-floor založena na přizpůsobování cel světové ceně

4

Price-floor = daň i dotace

spotřební daň

- zákazníci platí o T více než p_w
- spotřebují C_f místo C
- daňový výnos $C_f \cdot T$

produkční podpora

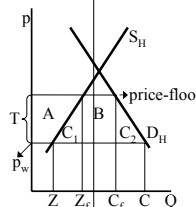
- producenti obdrží o T více než p_w
- vyprodukují Z_f místo Z
- náklady podpory $Z_f \cdot T$

čistý výnos

- $C_f \cdot T - Z_f \cdot T = B$

5

Price-floor, efekty bohatství

spotřebitelský přebytek

- -A-C₁-B-C₂
- přebytek výrobce
- +A

6

Zemědělské farmy v EU

- **intenzivní zemědělství**
 - nejnovější technologie, stroje
 - osiva rezistentní proti nákaze, chemická hnojiva
 - velká efektivita výrob
 - velké korporace
 - Francie, Německo
- **tradiční zemědělství**
 - běžné osiva, přírodní hnojiva
 - nízká efektivita výrob
 - malé rodinné farmy
 - Řecko, Polsko

7

Podpory CAP podle velikosti farem

A_{total} = přebytek výrobců $\left\{ \begin{matrix} A_{male} \\ A_{velke} \end{matrix} \right\} \Rightarrow$ zvýhodnění velké farmy

$A_{male} + A_{velke} + B$ = příjmy farem $\left\{ \begin{matrix} A_{male} \\ A_{velke} + B \end{matrix} \right\} \Rightarrow$ s velikostí rostou zisky

Empirická data (EU12) – distribuce zisků

Income generated by the farm, by income class (euros per year)	Number of holdings (millions)	Number of holdings as share of all holdings	Average annual farm-income per farmer*	Average size (hectares)	Farm net value-added per hectare
0–5 000	2.0	45%	€900	15.0	€287
5 000–10 000	1.0	22%	€7 300	18.4	€668
10 000–20 000	0.9	20%	€14 100	27.8	€813
20 000–30 000	0.3	7%	€24 300	37.4	€1 061
over 30 000	0.3	6%	€51 800	55.4	€1 527
All holding	4.4	100%	€9 300	22.3	€762

45% zemědělců příjem cca 2,5 EUR/den

6% zemědělců příjem cca 142 EUR/den

9

Empirická data (EU12) – distribuce dotací

- 80% podpor šlo na 20% farmářů
- 20% farmářů (0,4% populace) utratilo 52% rozpočtu EU
- zemědělci velkofarek dotace 13 333 EUR/osobu/rok
- zemědělci rodinných farek dotace 833 EUR/osobu/rok

10

CAP = regresivní zdanění spotřebitelů

Výdaje domácností na potraviny (Francie)

	price-floor =1PF	price-floor =1PF+1/3PF	nárůst výdajů
průměr	18%	24%	+6%
spíše bohatí	9%	12%	+3%
spíše chudí	30%	40%	+10%

↑ price-floor o 1/3 u bohatých \Rightarrow ↑ výdajů o 3%

↑ price-floor o 1/3 u chudých \Rightarrow ↑ výdajů o 10%

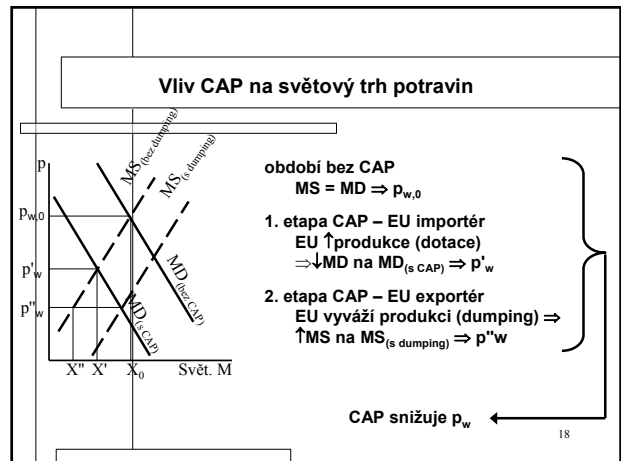
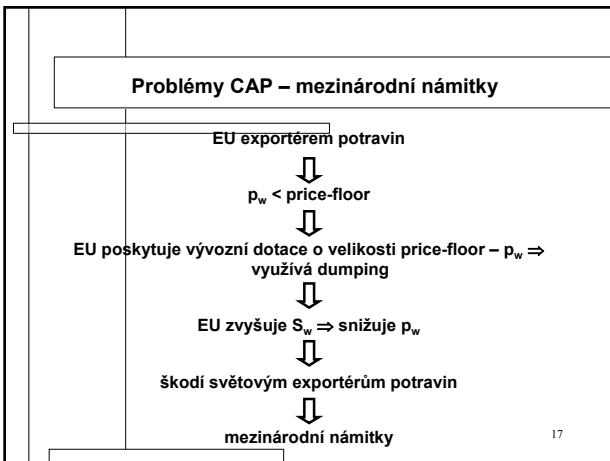
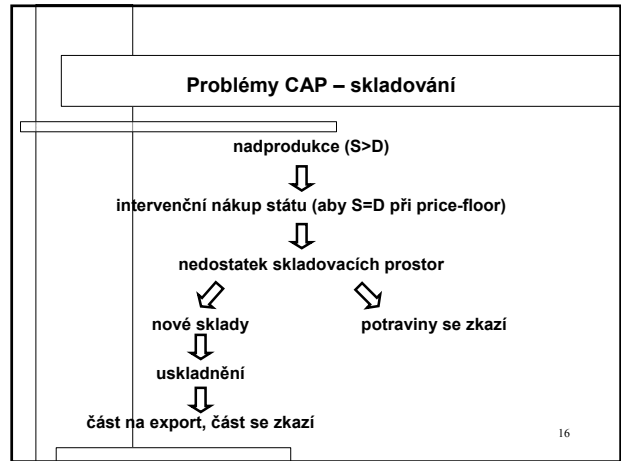
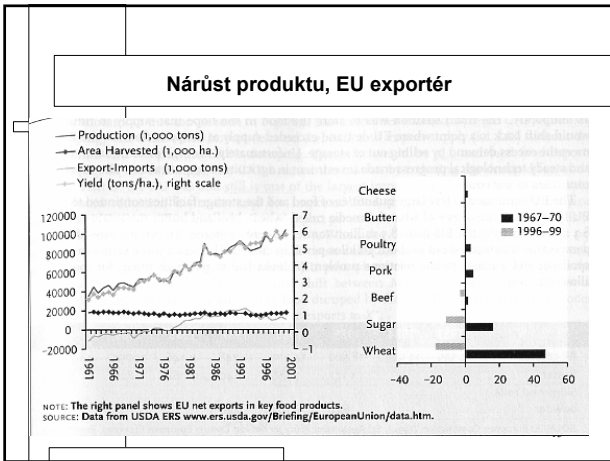
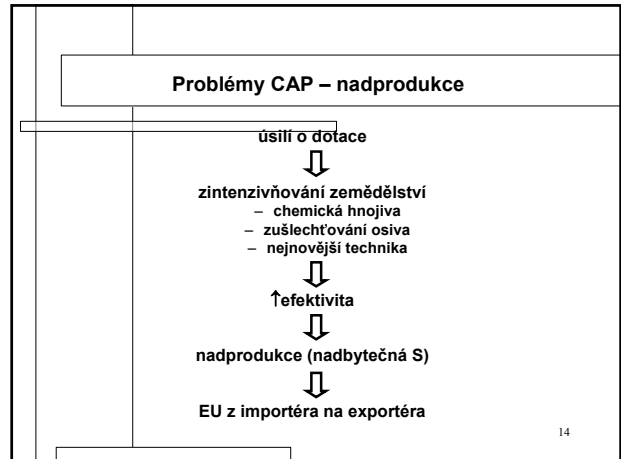
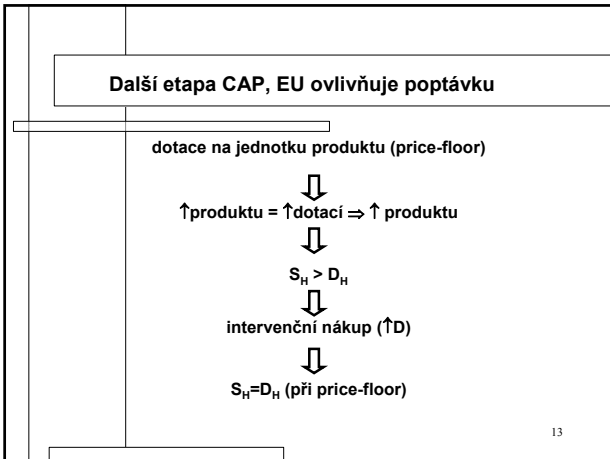
vysoké ceny potravin (price-floor) jsou formou regresivního zdanění

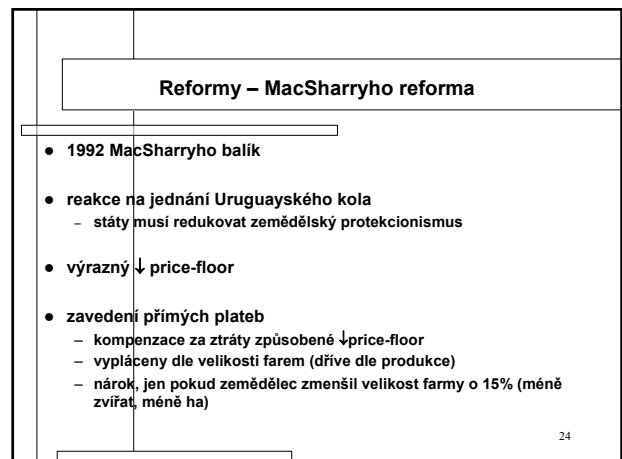
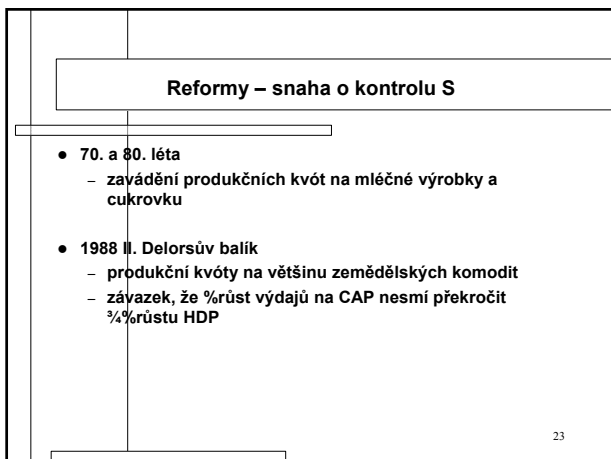
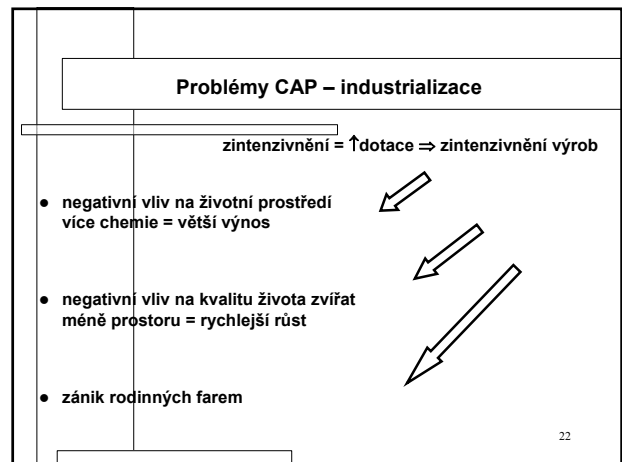
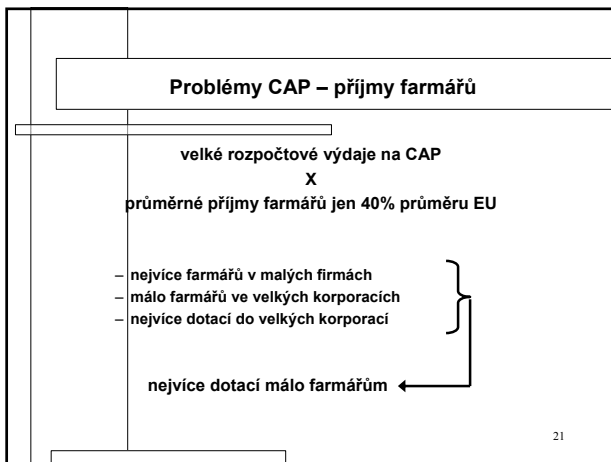
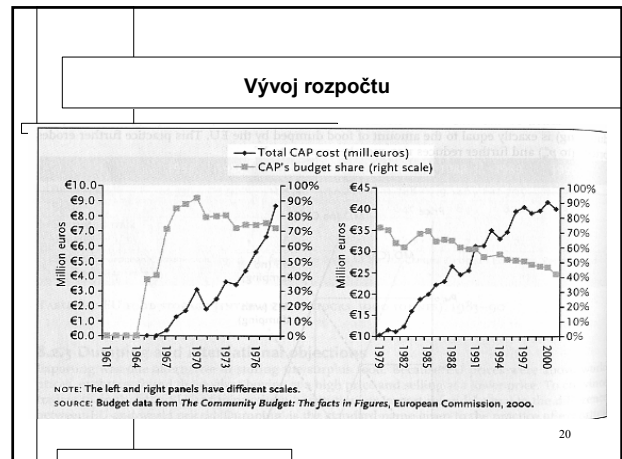
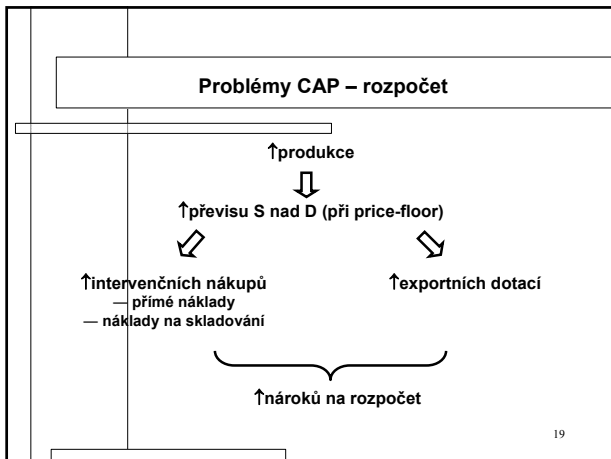
11

Výsledky počátků CAP (50. a 60. léta)

- spokojenost farmářů
 - ↑ příjmů
- spokojenost států
 - příjmy z cel
 - sociální koheze mezi městem a venkovem
 - ↑ produkce = ↑ nezávislosti na importu potravin
- spokojenost spotřebitelů !
 - ↑ průměrných příjmů (bez CAP by rostly rychleji...)
 - ↓ strachu z potravinové nedostatečnosti (WW2)
 - empatie vůči zemědělcům (zajišťují obživu)

12

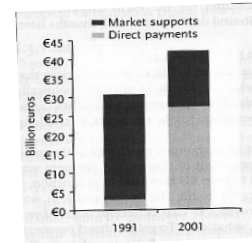
Reformy – Agenda 2000

- reakce na závěry Uruguayského kola
 - EU nesmí cla měnit dle situace, cla pouze pevná
 - redukce domácích podpor (nezahrnuje přímé platby)
 - postupné snižování exportních podpor na 1/5 až 1/3
- zesílení MacSharryho reformem
 - redukce price-floor
 - navýšení přímých plateb
- závazek EU k fixaci celkových výdajů na CAP

25

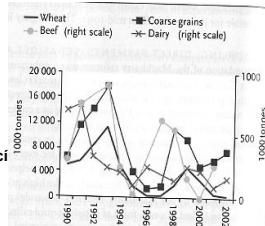
Rozpočet po reformách

- reformy neúspěšné
- vysoké výdaje na CAP
 - ↓ výdajů na price-floor
 - ↑ výdajů na přímé platby

Nadprodukce po reformách

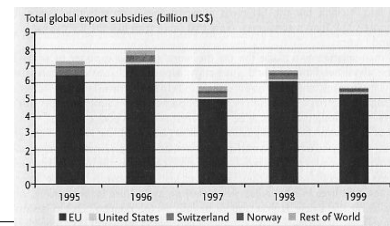
- reformy úspěšné
 - určitá nadprodukce stále
- snížení nadprodukce
 - ↓ price-floor ⇒ ↑ D množství
 - ↓ price-floor ⇒ ↓ S množství
 - ↑ p_w ⇒ prodej části produkce na světových trzích bez exportních dotací

27

Dumping po reformách

- částečná úspěšnost reformem
 - EU stále největší „dumpingátor“ na světě
- ↓dumpingu
 - ↓ price-floor ⇒ ↓ přebytků ⇒ ↓ export dotací
 - ↑ p_w ⇒ ↓ export dotací

Příjmy farmářů po reformách

- spíše neúspěšnost reformem
- příjmy vzrostly, ale výrazněji opět velkým
 - přímé platby na základě velikosti
 - 25% zemědělců 70% podpory (2003)
- farmáři získávají pouze polovinu z CAP
 - administrativní náklady na získání dotací
 - dotace nefarmařícím majitelům půd, dodavatelům vstupů, agrochemickým firmám...

29

Industrializace po reformách

- životní prostředí – úspěšnost reformem
 - omezení zintenzivňování (podpory již nevázané na produkt)
- kvalita života zvířat – úspěšnost reformem
 - nové právní normy zakazující nehumánní zacházení se zvířaty
- rodinné farmy – neúspěšnost reformem
 - stále zvýhodňování velkých ⇒ stálý úbytek malých rodinných farem

30

CAP – východní rozšíření

- nové země produkují komodity, které EU nejvíce podporuje (mléčné výrobky, skot, obilí, cukrová řepa) ⇒ velký vliv na CAP
- významná část obyvatel nových zemí pracuje v zemědělství ⇒ velký vliv na CAP

31

Charakteristika nových zemí

	Farmland (million hectares)	Number of farms (millions)	Average farm size (hectares)	Agricultural employment (millions)	Ag. share of employment (%)	Ag. share of GDP (%)
Czech Rep.	4.3	3.9	1.1	0.23	4.9	1.7
Estonia	0.9	0.6	1.6	0.04	7.1	3.2
Cyprus	0.1	0.2	0.7	0.01	4.9	3.9
Latvia	2.5	1.0	2.6	0.15	15.1	3.0
Lithuania	3.5	n.a.	n.a.	0.25	16.5	3.1
Hungary	5.9	3.7	1.6	0.24	6.1	3.8
Malta	0.0	n.a.	n.a.	0.00	2.1	2.2
Poland	18.2	12.3	1.5	2.74	19.2	3.1
Slovenia	0.5	0.7	0.7	0.09	9.9	2.0
Slovak Rep.	2.4	1.6	1.5	0.13	6.3	1.9
Newcomer total	38.3	23.9	1.6	3.9	13.2	3.1
EU15	128.3	6.8	18.7	6.7	4.2	1.7

SOURCE: Table 2.0.1.2 in Agriculture in the EU – Statistics and Economic Information, 2002, European Commission.

Rozšíření o nové země

- ↑ zemědělských farem o 350%, ale ↑ zemědělců o 60% ⇒ farmy z nových zemí jsou mnohem menší
- nové země obdržely velmi omezené dotace na CAP 3,7mld. EUR (2005), 4,1mld. EUR (2006) ⇒ chudí polští zemědělci dotují bohaté francouzské farmáře

33

Multi-funkčnost zemědělství

- **farmaření – komplexní aktivity**
 - zemědělství jako ekonomická činnost
 - zemědělec jako správce krajiny
 - zemědělec jako nositel kulturního dědictví na venkově
- **důvod – snaha obejít podmínky WTO**
 - povolená část dotací jde na podporu zemědělství jako producenta potravin
 - zbyváající část je dotace na nezemědělské aktivity
 - aplikuje EU, Švýcarsko, Norsko

34